

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

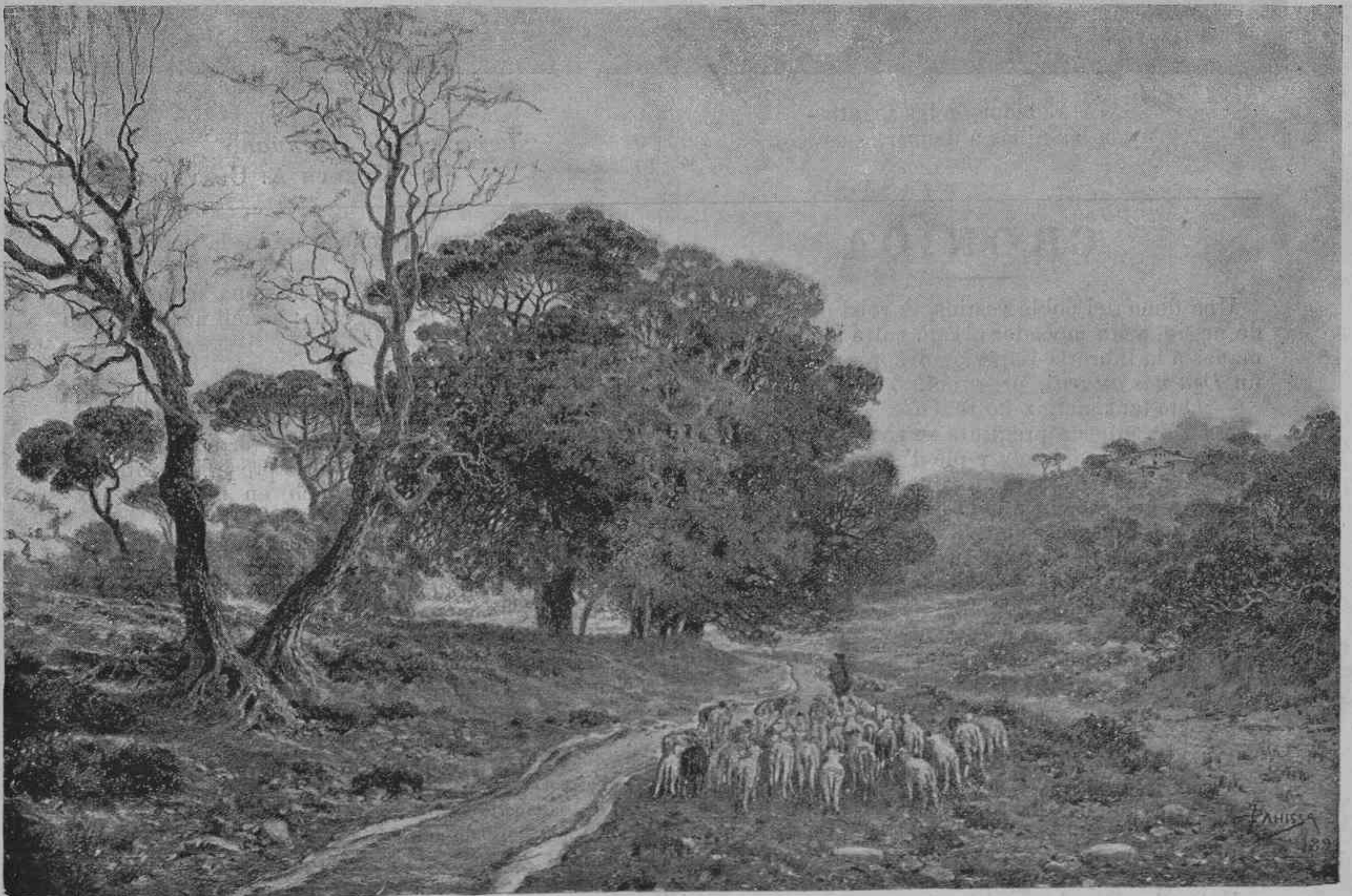
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

NOTAS DEL CAMP

PAYSATJE, per J. PAHISSA.

«Al rededor de las fogatas
van las niñas á danzar,

y á cojer ay! *la verbena*
la verbena de San Juan.»

JOSEPH A. CLAVÉ.

CRONICA

Una dona del poble vestida ab roba de cotó tenyit de negre, y ab mocador al cap, entrá fá algunas semanas á la llibrería López, y després de saludar ab un *Deu vos guard'*, preguntá:

—¿Qué tant mateix ho tenen?

Y al fer aquesta pregunta se transparentava en lo seu rostre escardalench y plé d' expressió, una ansietat y un interés verdaderament singulars.

Se veyá clarament que lo que demanava li era necessari de tota necessitat.

Li entregaren enrotllat en un paper de diari, y al rébreho ab má tremolosa, doná las gracias, y perlejantli duas llágrimas, á penas pogué despedirse.

Aquesta escena no pogué menos de cridar-me l' atenció despertant en mí, com es natural, la major curiositat.

¿Qu' era lo que ab tan interés demanava aquella bona dona? ¿Qu' era lo que acabava de rebre ab tan senyaladas mostrás d' emoció?

Una cosa que únicament á la llibrería Lopez podían proporcionarli: una proba treta de un dels *clixés* fotográfichs que pera la ilustració de la *ESQUELLA* varen ferse en lo moment del embarch del general Weyler.

Entre l' apinyada multitud compresa en lo camp del objectiu s' hi veuhén uns brassos qu' alsan un

nen pera que puga presenciá millor la popular escena.

Aquells brassos son los de la dona mateixa que vingué á demanar la fotografia: aquell nen era 'l seu fill.

¡Era!

La pobra criatura, algunas semanas després de la marxa del general Weyler, caygué malalta y morí sense deixar del seu pas per la terra altre recort gráfich que aquella imatge séva presa instantáneament per un aparato fotográfich en un dia d' expansió pública.

La mare que havia vist al seu fill en lo grabat que 's publicá á *LA ESQUELLA*, ansiava possehir una proba directa, tirada expressament, ab mes perfecció que la que consenten los medis tipográfichs: y aqueixa proba es lo que aná á demanar á la llibrería y es lo que li donaren, sent acullit per ella ab l' emoció íntima y fonda, que únicament senten las mares pels angelets que perden.

**

M' ha recordat aquest fet la súplica qu' en *Mateo Pico* dirigía dissapte desde las columnas de *La Publicidad*, á un desconegut aficionat á la fotografia que temps eurerá, en la platja dels Banys Orientals tragué 'l retrato de dos noyets que jugavan per la sorra. Ficá á un d' ells dintre una cistella, y colocá á l' altre dret al seu costat.

Aquest últim era en Pelegrí Vives, víctima de l'explosió de la bomba del Carrer de Cambis vells.

La pobra criatura també ha passat ràpidament pel món, sense deixar altre rastre de la seva existència, que la fotografia treta per aquell desconegut aficionat. La seva pobra mare, que vejà morir al seu marit a conseqüència de haver sigut atropellat quan l'atentat de la Gran-via al dispersarse la multitud esparverada, havia de perdre al seu fill víctima de un nou atentat dels terroristes, com si un mal fat hagués dictat sentència contra tots els sers a qui més estimava... Primer lo marit ó sigui l'apoyo de la seva existència: després lo fill, l'únic consol que li quedava.

Fent coro a la sentida súplica de 'n *Mateo Pico*, desitjarém que aquestes ratllas arribin a coneixement del aficionat a la fotografia, qu' en la platja dels Banyes Orientals, tragué una instantánea ab l'imatje de aquell nen desventurat.

Hi ha una mare que 'l plora, y sería per ella un gran consol tenirlo sempre a la vista y poderlo besar a totes horas, com deu ferho de segur aquella altra mare que de tal manera lográ conmour'ns, quan li sigui entregada la proba fotogràfica que ab tant carinyós afany vingué a solicitar de la empresa de LA ESQUELLA.

Mateo Pico diu ab molta rahó que 'l correspondre als amorosos anhels de aquestes pobras donas, constituheix un' obra de caritat. Es cert, y la flor de la satisfacció brota expontánea, en lo cor de qui te la ditxa de practicarla.

Días enrera un periódich local publicava 'l següent telégrama:

«El obispo de Coria, Sr. Peris Mencheta, ha prohibido a sus diversionos que asistan a la representación del drama *Juan José*.»

Lo telegrama porta la fetxa del 19 del corrent.

Donchs bé, set días avants, ó sigui 'l día 12, lo *Noticiero Universal*, butlletí eclesiástich de un altre Sr. Peris Mencheta, que si no es bisbe de Coria, té un Coria entre 'ls seus redactors, publicava un article altament encomiástich del hermós drama de 'n Dicenta.

»Drama passional—deya 'l *Noticiero*—marcando el último derrotero por donde los dramaturgos han de conseguir provecho y reputación...

»En *Juan José* no se plantean problemas, no se hivanan tesis, no se filosofa...

»*Juan José* resulta una serie de instantáneas de la vida real....

»*Juan José* es tipo esencialmente romántico. Declama y siente y hace, como en España se siente y se hace allí donde el corazón no ha perdido sus fueros, donde la sangre no se trocó en linfa....

»El drama no resulta inmoral ni antisocial ni subversivo como algunos han dado en decir...

»¿Es falso lo que hay en él? Pues si no hay falsedad en la copia y el original palpita y existe, al original volvamos las censuras y celebremos que vayan rompiéndose las rutinas convencionalistas del teatro monótono y anodino.»

Aixís s' expressava 'l diari del Sr. Peris Mencheta periodista, set días avants de que 'l Sr. Peris Mencheta, bisbe de Coria, prohibís als seus diocesans assistir a la representació del drama *Juan José*.

En set días hi ha temps mes que sufficient perque un periódich de Barcelona arribi a Coria, perque a Coria pugui ser llegit y meditat, y perque a conseqüència de la lectura y de la meditació pugui procedirse a lo que hi haja lloch.

Y com las relaciones entre 'ls dos germans Peris Mencheta ó siga entre 'l periodista y 'l prelat han sigut sempre cordials y amistosas y las ha vistas tot

lo mon assahonadas ab freqüents bombos periodístichs y ab abundants remesas de benediccions apostólicas, hem de creure piadosament pensant, que la prohibició a assistir a la representació del drama, es una censura, una *fraterna* diplomática que 'l Peris Mencheta de Coria ha dirigit al Peris Mencheta de Barcelona.

—A vosaltres vos ho dich, diocesans; enténgahó tú, Paquito.

O en altres termes:

—Paquito, ab aixó del *Juan José* has fet una solemne planxa.

* * *

El *Noticiero universal* fins ara, a lo menos públicament, no s' ha donat per entés, y ha callat de la mateixa manera que si li parlessin del perillós esglahó que forma l' acera de la casa que D. Francisco posseheix en lo carrer de la Diputació.

Aquesta vegada qui ha ensopagat es ell; qui se n' ha anat de bigotis, es ell; qui ha incorregut en las censuras de un prelat de la Iglesia, germá seu per anyadidura, es ell.

No li falta mes qu' entonar el *mea culpa*, y nosaltres l' invitém a ferho.

Las situaciones claras.

Y una de dos: ó bé 'l *Noticiero universal* retira

NOYS FI DE SIGLE

Un aprenent de Galindo, que 's dedica a afeytá un gat, (imitant al seu gran mestre que ara afeyta a la ciutat.)

SANT JOAN.—LA BONAVENTURA

—Mira, hermoso, tú eres un elegante y un cabayero mú fino ... Hay una probecica mujer mú desgraciada, que desea le arregles la ciudad, que la tiene hecha una miseria, y la casa, que está como un corral.

totas las apreciacions encomiásticas del drama *Juan José* encare que li puguin dir *que la sangre se le trocó en linfa*, ó bé renyeix ruda batalla contra 'l bisbe de Coria que de tal manera acaba de posarlo en evidencia.

Ja es hora de que D. Francisco 's decideixi. O ab el seu germá ó contra 'l seu germá.

Pel seu bé li demano; per la seva familia amenassada de desunió 'l conjuro á decidirse en un ó altre sentit...

*
**

Ja 'm figuro que quan se vegi tancat entre 'ls dos termes del dilema que acabo de plantejar, Don Francisco dirá:

—Vecha: no me 'n havia adonat... ¡Me caso en la mitra del meu chermá!

P. DEL O.

IFIRAS Y FESTAS!

—Tan mateix es veritat aixó que diuen.

—Sobres?

—Sembla que aquest any per la Mare de Deu de la Mercé volen tornar á fer firas y festas.

—¿Vol dir?...

A pesar de las malas noticias que venen de l' Habana y de las tragerias que passém á casa nostra mateix?...

—Ja pot pujarhi de peus. Las comissions están nombradas; las llistas, fetas. No més falta acabar el programa y arreplegar quartos.

—¡Ay senyora Pepa! 'M sembla que 'ls será més fácil acabar lo primer que arreplegar lo segón. No n' hi ha de quartos avuy, á Barcelona.

—Per xó mateix volen fer firas: per veure, ja que aquí no n'hi ha, si 'n baixan de per munt.

—Vaja, no sé qué li digui: trobo que 'ls temps que correm no son á propòsit per riure ni per fer festas. ¿Qué pensarán á l' Habana quan ho sápigam?

—Probablement no pensarán res. Y además que si s' exclamavan y deyan alguna cosa, 'ls podríam replicar: «¿Que us creyéu qu' encare que riguém y saltém, estém gayre alegres?»

—Bé, sí, tocant á aquest punt té rahó. Un pot fer veure que 's diverteix molt, y no divertir-se gens.

—Oh, y encare hi ha un altra cosa. Mentres el fi sigui benéfich ¿qué vol dir que un rigui y fassi broma? Jo me 'n recordo molt bé d' haver vist balls y funcions de molta gresca, ab gran concurrencia de senyoras; tothom hi disfrutava, todas las caras eran rialleras... y no obstant aquellas funcions y aquells balls se donavan á benefici de víctimas de naufragis, cóleras, inundacions y calamitats aixís.

—¿Pero que vol dir que las firas y festas de la Mercé serán á benefici d' algú?

—Naturalment que sí: á benefici de Barcelona, á benefici de vosté, á benefici meu, de tots, vaja.

—¡Ah! ¿Es á dir que de lo que 's recaudi se 'n repartirá una part á cada vehí?

—No senyora, no es aixó. Las festas se fan á benefici de tots, perque es molt fácil que gracias á ellas s' animi 'l comers, 'ls negocis se moguin y corri una mica 'l diner.

—¡Ca! ¿quín comers y quíns negocis vol que 's fassin en cinch ó sis días? Los únichs que hi guanyarán alguna cosa serán los teatros, cafés, fondas, frontons, circos de galls, tranvías y taulas d' aygua y anís.

—Arri poch ó molt. Per xó aquests, que serán los que més directament ne resultarán favorecuts son també 'ls que pagan los gastos de las festas.

—¿Veu? Aixó está bé: quí menja la carn, que rosegui 'ls ossos. Pero encare estaria millor un' altra cosa. Aixís com els beneficiats pagan, els perjudicats haurían de cobrar.

—¿Perjudicats? ¿Quí hi ha perjudicat aquí?

—¡Ay, pobreta! ¡Quí, diu? Jo y una pila de personas més; tal vegada hasta vosté mateixa.

—¿De quín modo?

—Jo ja 'm veig venir la pedregada. Cada cop que á Barcelona 's parla de festas, el pis se m' ompla de forasters, parents llunyans de la part d' ell y de la meva, que se 'm menjan de viu en viu, y que ¡li asseguro, senyora Pepa! no 'm reportan la més mínima ganancia.

—¡Ah! Aquesta plaga ja la tinch esquivada de casa anys há. Lo qu' es nosaltres, per aquest cantó no hem de tenir por de res.

—Y naturalment, vosté deu pensar: «No venintme forasters, ¿cóm poden perjudicarme las festas?»

—Si senyora que penso aixó.

—Donchs va molt errada. ¡Ja ho veurá aquells días á quín preu haurá de pagá 'l peix! ¿No sab que aquesta gent que ven, en veyent al públich una mica distret ja no pensa en res més que en apujá 'ls queviures?

—No 's figuri, que pot ser ben mirat hasta té rahó. L' últim any que va haverhi firas tinch present que en tots aquells días no vaig poder menjar préssechs de cars que anavan.

—¿Ho veu, santa cristiana, com al últim vindrá ab mí?

—Siga com vulga, lo certus es que aquest any tindré xibarrí, y lluminarias, y fochs, y Xiquets de Valls, y serenatas y corridas de velocípedos.

—¿Que no hi pren part l' Ajuntament en las fsetas?

—Jo crech que sí.

—Donchs, á més de lo que vosté ha dit, també deurá haverhi tiberis y fartaneras, perque aquests senyors tot ho solemnisán del mateix modo.

—No, no crech que n' abusin gayre. Un conegut nostre que *intrevé* molt á casa la Ciutat, diu que de banquetes no més ne farán cinch.

—¿Quánts días han de durar las festas?

—Quatre.

—¡Als! De modo que 'ls resultará banquete y pico al día!...

—¿Que no las anirá á veure las festas vosté?

—¿Jo? Las festas vull que me las fassin á casa.

—¡Ay!... Lo mateix penso jo!...

Aquí las dugas senyoras se posan á riure y fan punt... y un servidor també.

A. MARCH.

A UNA PRETENCIOSA

SONET

Ja sé que vas dihent per tot qu' ets maca:
qu' ets blanca y rossa com lo pa de fleca;
que aquell que 't mira de luxuria peca;
que portas d' or replena la butxaca,
que tot lo bó y millor, d' upa y casaca,
per tú 's rendeix d' amor y hasta 's corseca.

Aixó vas publicant de Seca á Meca
perque sempre ha sigut la teva flaca.

Pro ab tants de dons y tanta de musica,
per ara veig que 't vas quedant renoca.

Tens de mudar l' asqué que 'l peix no pica.

Si ets modesta y humil com serho 't toca

á tota formal noya, com qu' ets rica,

encara... potser trobis un tanoca.

POCOLI.

LA NIT DE SANT JOAN

—Dónguim tres ous que siguin ben grossos y ben frescos.—

L' adroguer va mirarse á la xicota ab ayre picaresch:

—¿Del día?

—Sí senyor; son per fer la proba de Sant Joan.

—¡Ah! ¿Alló que diu en Clavé?

«Al sonar la media noche,

»en un vaso de cristal

»entre tres claras de huevo

»tu futuro encontrarás...»

—Aixó mateix. Vull veure si es veritat.

—Donchs, per lo que vosté 'ls vol, no es necessari que siguin ous del día.

—¡Ah, no?

—Basta ab que siguin de la nit; vull dir que mentres puguin passar, ja n' hi ha prou.—

Y va ferho així mateix. Entregá á la Lluisseta los tres ous mes sospitosos que tenia á la botiga, 'ls cobrá lo mateix que si fossin bons, y la xicota va anár-sen á casa ben convensuda de que l' adroguer tenia remoltíssima rahó.

Li havían dit y volia probarho. Tirant tres claras d' ou en un vas d' aygua al punt que tocan las dotze de la nit de Sant Joan, se veu lo porvenir de la persona, sigui del sexo que 's vulgui y perteneixi á qualsevol de las vigents classes sociales.

La Lluisseta no tenia xicot y volia tenirne. De joves que li diguessin cosas mes ó menos delicadas—generalment ho eran *menos*—n' havia trobat á cabassos. Pero lo qu' ella desitjava no era aixó. La seva fantasía s' havia fixat en un home serio, digne, de carácter... y si pogués ser de representació social; un militar, un polítich, un senzill tinent d' arcalde;

y no era possible deixar passar la nit de Sant Joan sens surtir de duptes tocant á aquest trascendental assumpto.

Passaren las horas... Las nou, las deu, las onze, las dotze, y al moment en que 'l campanar mes próxim insinuava la mitja nit, la Lluisa rompé 'ls ous, separá cuydadosament las tres claras y las tirá dintre del vas d' aygua que ja tenia á punt.

Deixá que 'l líquit se reposés una mica, y ab la vista fixa en lo contingut del vas, comensá la investigació tradicional.

Al impuls que reberen al caure al aygua, las tres claras s' enterboliren una mica; pero luego 's dibuixaren netas y solas, com si tinguessin conciencia del gran paper qu' estavan desempenyant en aquests moments.

—¿Que deu venir á significar aixó?—'s preguntava la Lluisseta, examinant atentament la incomprendible figura qu' en las claras entreveya.

La xicota trobava que alló semblava una bossa.

—Senyal de diners—li deya sa mare.

—Potser vol dir que 't casarás ab un geperut—murmurava sa germana petita.

—O ab un d' aquests que s' enflan ab la bomba—opinava una vehina del pis de davant.

La Lluisseta, contemplant aquella aparició mitj rodona, mitj botaruda que surava en la copa, se quedá sense sapiguer quina interpretació podria donarli.

Pero quan al surtir mes tart al carrer, sentí al Xanxas de punt, que ab veu amable y armoniosa li deya:—«Adios, acherida,» la xicota ho compregué tot.

La extranya figura que las tres claras havían format, quedava completament explicada.

Era ni mes ni menos que 'l casco d' un municipal.

Lo destino estava escrit.

La Lluisa havia de ser *municipalesa*.

MATÍAS BONAFÉ.

SEMBLANSAS

D' UN CAIXISTA D' IMPRENTA

Avuy que veig que la musa comensa á picarme un xich, vaig á explicar las semblansas d' aquest caixista infelís.

Com si fos fosser d' ofici, per caixas vaig día y nit, poso caps de-mort quant lletras me faltan als caixetins.

A un pianista també semblo quant me veuen *distribuhint*.

A un cirujá, puig no deixo gayre las *pinsas* dels dits.

A un majoral, per dur moltas *galeras y galerins*.

Com á general d' exercit també jo 'm puch distingir

(y no per aná á la guerra á *arreglegá* algun... *confit*),

sinó combinant *columnas* que 'l públich ha de llegir.

A un perruquer, perque arreglo *bigotis*, toco *anyadits*.

A un corredor, per recorrer algun *deixat* imprevist.

A un sastre, perque prenh *midas* y faig *probas* á desdir.

A un afamat trinxerayre portant *paquets* tot sovint.

A un sabater, per desgracia, fent *remendos*; y per fi,

á un sentenciat en capella.

LO SANT JOAN, AL POBLE

—Surt, hermosa, á la finestra, á escoltá 'l nostre cantar,

antes que 'l govern ens cridi per portarnos á Ultramar,

qu'espera l' instant més trist,
qu' es la seva «Última hora»
per acabar de patir.

A tota aquesta comparsa
que ara 'ls hi acabat de dir,
te semblansa aquest caixista,
(quals presents ratllas escriu;)
y per més que ha estat vuit dies
barrinant ab son magi,
no ha pogut trobar semblansa
á lo gran banquer Rotschild.

FÉLIX CANA.

LA CLÍNICA

A P. DEL O.

En una de las últimas crónicas de LA ESQUELLA he llegit l' esbós de *La historia trista*, qual lectura no sols m' ha impresionat de debó, si que ha despertat en mí recorts que ja fa molt temps tenia relegats al olvit, y aixó que no 'm mancan pas sufriments pera que me 'n hajade recordar si us plau per forsa de dia ó de nit encare.

La causa? La operació de talla hipogástrica que per in-experiencia tontament vaig deixar ferme. Lo que vaig sufrir, los diners que costá á mos pares y 'ls cuydados que passaren no tenen fi ni compte. Oh! cóm els ho agrahiré tota ma vida!

Era un diumenje, diumenje de Rams. Estava cregut que 'l dinar d' aqueix dia era l' últim que feya á casa. A dos quarts de tres vaig despedirme, fentloshi un petó y una abraçada, dels que mes se 'n condoliren: m' anavan á brollar las llágrimas, pero vaig aguantá, ells, pobrets, feyan igual que jo: mes tart ho he sapigut.

A dos quarts de set pujava á la casa de curació: may m' ha bategat lo cor com aquella estona. La bravada de yodoformo que per l' escala s' espargía ajudá á trencarme 'l color. De bonas á primeras, me notifican que no extranyi si mes tart sento á dir que m' operarán lo dimars. ¡Arriba!... Res. qüestió de trampas.

La nit la vaig passar *perra*, lo matí... A las deu se 'm presenta la eminencia ab bata que li arribava fins als peus. ¿Donchs no esclafí una rialla al ovirar qu' en las mitjas hi tenia trossos de diferent cotó? Y es que atontat, sense saber pas lo que 'm feya, acobardat, veyentme sol sens pogué rompre 'l plor, havia dormit ab ellas.

A la una, després de tres horas, al tornar en mí, entre 'l basqueig del cloroformo, al primer cop d' ull, lo quadro que s' presentá á ma vista potser ajudá á fer menos pesat mon 'ensopiment. Un dels practicants y la encarregada jira de Bet! á un ángul de la saleta, protegits pel portier, estavan besantse ¿Qué tal?

Després un martiri. 'M queixava á las nits de no poder dormir? Vinga opi. ¿Que gemegava? Inyecciones de morfina. Y si hi tornava lo mateix, y encare gracias que no 'm sentis dir: —Noy, sembla que ho tingas per costum.

Tenia una alcoba y una saleta ab lavabo y quadros al oli, junt ab timbre y taula de nit, sols que quan lo tocava ningú ho sentia ó á voltas trigavan mes d' un quart á compareixer... y alguna que altra vegada per apagar la set que m' ocasionava la febre, tampoch hi havia aygua llimonada á ma vora.

Als deu ó dotze dias del ingrés, un ximple tingué la ocurrencia d' explicarme qu' en lo mateix llit n' hi havia mort un: los neguits y suors que aixó m' ocasioná no s' explican. Jo en pago de tanta bondat vaig optar per fer muixoni.

Indignava: sempre xop, caminant com podia, jo mateix me preparava l' ácit bórlich, m' aplicava 'l protectiu y 'l cotó fenicat é hidrocópic... aixó quan no faltava alguna cosa ó altra en lo quarto dels antiséptichs.

Si ho contés tot!... Bon punt vaig estar operat, tots los mal-de-caps de l' eminencia consistian, sens dupte creyentme mort, en volguer cobrar. A la qüenta, segons me van dir, aixís que toca 'ls diners de la tercera part, com si fossen guanyats d' una rifa, ab els que han intervingut en la operació, á qui mes y qui menos los reparteixen. Y á mí que 'm va costar una futralada!... Y afegí que dels trenta rals que me 'n feya diaris sols li donava dugas pessetas per manutenció.

Per acabar: lo practicant que m' assistia feya poch temps que no trobant feyna del ofici de pastisser, havia deixat lo sucre y la mel per las sondas y 'l nitrat de plata.

¡Sort que aixís que vaig poguerme veure las orellas vaig enjegar metje y clínica á dida y 'm vaig preñar d' una moreneta, que s' ha casat... ab un altre, que si m' hi arribo á encaparrar prou avuy seria á ca 'n Tunis.

ANTONET DEL CORRAL.

||o||

REFRANS ESTIRAGASSATS Y COMENTATS

IMITACIÓ Á FRA. ANSELM

I

Dos galls en un galliné
se diu que no hi cantan bé;
en tot cas será perque
tots desafinan.

II

Las bonas paraulas fán
menjá als que malalts están;
pero molt més menjarán
si gana tenen.

III

Durant lo mes de Juliol
rés de dona ni cargol...
es dir, per 'quell que no 'n vol,
que aixó va á gustos.

IV

Diu que l' aygua del Janer
ompla botas y graner,
aixó pla podria ser
si al carrer fossen.

V

De la banda de ponent
no 'n vulguis ni gent ni vent;
pero si 't vé un bon present
no 'l despreciahis.

VI

Qui llengua té á Roma vá,
diu lo refrá catalá.
Un mut també hi podrá aná
illis mediantibus.

VII

Ho trobo bastant confús
dir: Val més ser cap de llús
que no quá d' avestrús,
puig tot son bestias.

VIII

Del any que cau molta neu
ne solen dir any de Deu;
jo dich qu' es, sino 'ls sab greu,
any de glassadas.

IX

De llevant ó de ponent
si de la dona ets parent
ne treurás bon contingent
si bé t' arrimas.

X

De sastre podrás mudar,
de lladre no has d' escapar.
Eix refrá lo va inventar
qui no 'ls pagava.

XI

Si vols estar ben servit
feste tú mateix lo llit.
No obstant, ab tot y lo dit,
qui pot, fá ferse'l.

XII

Lo que no vulguis per tú
no ho vulguis pás per ningú
No quita aixó 't digui algú:
¡lo coll te trenquis!

XIII

Si bé 's vesteix un bastó
diu que semblará un senyó;
lo que semblará, dich jo,
un mamarratxo.

XIV

Qui fá un cove fá un cistell,
diu un refrá del temps vell:
no ho probis, creu mon concell...
sino tens vimets.

RAMONET R.

MUSICHS FRANCESOS A BARCELONA

MR. CHARLES EUSTACE

La banda del segon regiment d'Enginyers de Fransa se troba á Barcelona, invitada per l'Ajuntament. Ha vingut á amenisar las festas de la Exposició de Bellas Arts, y 'l poble barceloní sabrá agrahirli ab l'expressió de sas simpatias y ab lo tribut de sos aplausos.

Dirigeix la banda Mr. Charles Eustace, qu' es en certa manera un paísá nostre, ja que nasqué á Perpinyá y aquesta ciutat encare que francesa es catalana. No compta mes que 32 anys, pero la seva fulla de serveys, está plena de mérits. Als 18 anys sentá plassa de voluntari en la banda del regiment número 100: dos anys després sigué nombrat sub-jefe de música del regiment de Infantería, número 31, de guarnició á París. Aprofitá la seva estancia en la capital pera seguir dos cursos de harmonía en lo Conservatori; y per oposicions guanyá al any 87 la plassa de músich major del 1.er regiment de infantería aquartelat á Cambrai. Al 94 tenint ja complerts los sis anys reglamentaris en lo càrrech de músich major y las bonas notas exigidas pera presentarse al concurs especial obert entre músichs majors de infantería pera obtenir l'empleo de Jefe de banda d'Enginyers, guanyá las oposicions ab lo número 1 obtingut per unanimitat de vots sobre 19 opositors, entre 'ls quals era ell el mes jove.

A mes de director es un compositor de valia que ha sapigut guanyar las mes honrosas recompensas.

Sigan benvinguts á Barcelona, tant ell com los escelents músichs que componen l'acreditada banda del segon regiment d'Enginyers de Fransa.

QUENTO

Tres unsas d' or un capellá guardava
en un lloch reservat,
y aixís que 's disposava á retirarlas
havian ja volat.

¿Me las haurá pispat la majordona,
l' escolá ó 'l rector?
Si pregunto á quiscú si las han vistas
tots respondrán que no.
¿De quin modo podria recobrarlas?...
¡Calla! Ja tinch un plan.
Si las doblas de quatre son á casa
al niu retornarán.
Desitjant posá en obra 'l seu projecte,
al endemá al matí,
quan parlava 'l rector d' economías,
digué 'l vicari així:
<Jo en un amagatall retinch tres unsas
y demá, si 'm vé bé,
n' hi afegiré tres més y ab quatre duros
els cent completaré.
L' escolá, qu' era 'l rata, pensa: «¡Ganga
aixó no va pas mal.
Restitubint la moma, ab pocas horas
doblas el capital.»
D' aquest modo las áureas monedas
per art d' encantament
passaren de la bossa del acólit
á la del reverent.
Quan aquest Salomó ab sa estratagema
s' hagué menjat l' esqué,
per descubrí 'l lladrot, del recó al fondo
hi colocá un vespé.
Al endemá passat l' ajuda-missas
á buscá 'ls dinerons
se dirigí al catau, pero las vespas
li van clavá 'ls fiblons.
Atret pels alarits acut el clergue
y diu:— ¿Qué tens? ¿qué 't fán?
¡Ah! ¿T' han picat las vespas? ¡Me n' alegro!
¡Aixís t' avisparán!

M. BADIA.

LIRICH

El libre cambio, es una comedia d' enredo y de guassa procedent del teatro francés. En virtud del *lliure cambi* que ha reinat sempre en materias teatrals y literarias, l' obra ha passat la frontera y s' ha naturalisat á Espanya ab gran satisfacció del públich amich de anar al teatro á ferse un tip de riure.

No té altre fi que aquest y 'l compleix sense escatimarhi medis ni recursos. Los tipos son cómichs y las situaciones tan cómicas com els tipos. Moltes d' ellas no resultan enterament novas.... pero ¿aixó qué importa, si responen plenament al seu objecte fent esclafir las riallas del espectador, que desde las primeras escenas se sent atret per aquella farsa?

En l' execució sobressurti 'l Sr Mario, en lo paper de go-rnero á l' alta escola.

Molt bé en Balaguer y en Thuillier ab sas respectivas costellas y 'ls seus *pinitos* de infidelitat.

En conjunt un éxit.

Acció y personatjes procedeixen sino del món ahont se viu, del mon ahont se riu.

*
* *

Per ahir dijous estava anunciat l' estreno del drama *D.ª Perfecta*, del insigne Pérez Galdós.

Tenim, donchs, tela tallada pera la senmana próxima.

NOVEDATS

Maria del Carmen, lo drama de 'n Feliu y Codina, que com tots los de gran éxit nascuts á Madrid durant l' última temporada d' hivern, ha recorregut tot Espanya avants de representarse á Barcelona, es tal volta l' obra mes equilibrada del seu autor, ja que no pot dirse que sigui la mes genial.

Entre la passiva *Maria del Carmen*, colocada entre 'ls odis y las passions de dos rivals y la brava *Dolores* de Ca

LA FLOR DE LA VERBENA (per F. GÓMEZ SOLER.)

No hi donguéu més voltas,
no perdéu camí;

la *bonaventura*
s' ha de buscá aquí.

latayud, forsa motriu del drama del mateix nom, jo 'm quedo ab aquesta.

¿Qué té, donchs, l' últim drama del Sr. Feliu per captarse com se capta los justos aplausos del públich? Aném á dirho en pocas paraulas.

En primer lloch un argument combinat ab destresa y felisment desenlassat. Las situaciones ben preparadas, van en progressió creixent, y s' arriba al terme de l' obra ab una escena de reconciliació verdaderament commovedora.

En segon terme s' hi nota molt color local: tot miniatu-rat aixó sí, y sense aquellas pinzelladas vigorosas que donan valor á un quadro, pero no per aixó menos atractiu y agradable.

En tercer terme, 'l llenguatge que estant calcat ab el que parla 'l poble de Murcia, apareix pulit, brillantat, arrodonit, tal vegada una mica mes de lo que convé á la naturalesa rústica de alguns dels personatjes.

L' autor fa gala de una gran experiéncia escénica y aixó li basta y li sobra per triunfar. *Maria del Carmen* es una obra essencialment teatral; té mes de teatral que de humana. Es un quadro hermós, pero que no pot surtirse del march que li forma l' escenari.

En l' execució sobresortiren los Srs. Díaz de Mendoza, y García Ortega, que encarnan ab molta forsa interna y ab verdadera expressió 'ls dos personatjes principals. Algunes figuras secundarias, com la del amich de Pencho y la dels pares de la protagonista trobaren també intérpretes molt justos en los actors que las reproduhiren. En cambi *Maria del Carmen* per lo vestit que lluheix y per las modulacions de la veu de la Sra. Guerrero, qu' está avuy camí del amanerament, ens mantingué sempre la ilusió de que veyam á una *prima donna* d' ópera. L' ánima dels personatjes ha de sortir de dintre dels actors, sent necessari que aquests s' identifiquin perfectament ab la creació del poeta. Per lo mateix que hém reconegut sempre en la Sra. Guerrero notables condicions, ens creyém en lo deber de recordarli que la millor escola per un actor será sempre la de la veritat.

ELDORADO

La companyia gimnástica acrobática del Circo Parish de Madrid, dirigida per Mr. Herzoy ha sigut molt ben rebuda.

Los escéntrichs musicals germans Revelly, la malabarista Alfonso, los japonesos Sadakichi y Andó, la funámbula Olga de Brailly y altres elements, ab sa destresa y elegancia s' han guanyat desde 'l primer dia 'ls aplausos dels aficionats á aquesta classe d' espectacles.

EN LOS DEMES TEATROS

El príncipe heredero es una obreta divertida que ha sigut molt ben rebuda pel públich que assisteix al *Teatro Gran-via*.

Al *Tivoli* continúan donantse sarsuelas xicas. Ab *La Vieja* (que ja comensa á ser vella) debutá la triple senyoreta Miralles, alcansant los aplausos de la concurréncia.

Per ahir, dijous, estava anunciat l' estreno de *El Gaitero*. La senmana próxima 'n parlarém.

Al *Jaró español*, res de nou, ja que com á tal no podém considerar la bonica pessa *La Praviána*, estrenada al *Principal*, durant l' última temporada de primavera.

Ab lo títol de *Nuevo Retiro* s' ha inaugurat al carrer de Corts un nou teatro d' istiu. Hi cap molta gent: s' hi presentan óperas y l' entrada no costa mes que un ral.

N. N. N.

L' INDIFERENT

¡No m' embolico!
DIALECH

(Llegit per son autor en la vetllada literaria celebrada en lo COLEGI RIVAS de Gracia lo dia 6 de Juny de 1896.)

—¿No dius, Bernat, qu' es legal, que á la Industria nacional se li dongui protecció?
Donchs, per pogué aixó apoyar, vina ab mi y podrás firmar com molts una exposició.
—Es ben cert que molt critico lo lliure-cambi, pero...
cap firma no peso jo;
¡ca, qu' es cas! ¡No m' embolico!

—Com ets rich y á més, Bernat, dius bé que la Caritat es la primera virtut, ¿me pots doná algún diner per un pobre y trist obrer que 's troba sense salut?

—Jo molts cops ja 'm sacrifico dant un céntim á un cunyat, que demana caritat, ab aixó... ¡no m' embolico!

—Lo teu bon amich Climent, (que, com sabs, es ignoscent del crim que 's veu acusat,) espera que ab cor lleal, tú, devant del Tribunal probarás com es honrat.

—Per sa desgracia 'm cap-fico; mes lo qu' ell ab ansia espera no ho vull fer de cap manera porque jo... ¡no m' embolico!

—Donchs, ja que no tens conciencia y ab culpable indiferéncia obras com vil criminal, si algún jorn tens precisió d' implorar ma protecció, dels teus prechs no fent cabal, jo, que sabs que 'm sacrifico per tot home bó y honrat, també 't diré:—¡Ves, Bernat, que per tú... no m' embolico!

FRANCISCO LLENAS.

La falta d' espay 'ns impedeix reproduhir la sentida alocució dirigida al públich al objecte de fer alguna cosa en favor del ilustre poeta Jascinto Verdager.

L' ESQUELLA iniciá l' idea vagament, y un núcleo de joves entussiasistas s' apressuraren á acullir-la donantli una forma adequada. Segóns las nostras noticias se tracta de reunir, mitjansant l' apoyo de tots los admiradors del gran poeta catalá, una suma ab la qual se constituhirá una modesta renda vitalicia, que li basti per viure en substitució dels recursos, que per haverli sigut privada la facultat de dir missa, avuy li faltan.

A tal propósit no duptém que hi cooperarán tots quants han mitigat ab lo seu apoyo carinyós las aficcions del insigne autor de *La Atlántida* y *Flors del calvari*.

Sembla que s' ha fet un arreglo, en virtut del qual los venedors de sustancias alimenticias tornarán á respirar tranquils.

Los fiscals municipals que tant s' han distingit en la campanya contra 'ls sofisticadors y defraudadors serán invitats á descansar de las sevas fatigas y á no pendres en lo successiu tanta molestia.

¿Y saben qui s' encarregará de sustituhirlos?

Los tinents d' arcalde.

Després de l' era dels que miravan prim, comensará l' era dels que farán els ulls grossos.

L' ápat qu' en l' Hotel continental varen donar las associacions de propietaris de Gracia al seu inclit diputat *S. M. François Roi de la France xique*, sigué—segóns després s' ha sapigut—en just agra-himent á haver dit l' indicat senyor que 'l ministre

de Hisenda li havia promés que seria aprobat lo registre fiscal de la indicada vila.

Després del ápat, s' ha vist qu' encare son ver- das.

Si 'l ministre de Hisenda vá fer la promesa al Bor- bón, ara resulta que va rifarse'l.

Los propietaris de Gracia están indignats.... y la veritat es que la rahó 'ls sobra.

Hi ha dinars que per exquisits que sigan no poden digerirse.

La Comissió organitzadora.... ó *desorganitzadora* de la Exposició de Bellas Arts, després d' enterarse de que 'l Jurat no recomenava l' adquisició de cap quadro, prengué en consideració una proposició del Sr. Sanpere y Miquel demanant que las 36 mil pesetas del pico se destinessin á erigir un monument á las víctimas dels atentats anarquistas.

*
**

L' endemá 'l Sr. Sanpere y Miquel, en las colum- nas del *Diluvi*, donava compte de aquest acte, en los termes següents:

«Y para acabar con la sesión de ayer de la Comisión organizadora, diremos que, en vista del acuerdo del Jurado de Pintura declarando que no proponía ó dejaba de proponer compras para el Museo, teniendo en cuenta que la cantidad destinada á tales compras era de 36 mil pesetas, y creyendo interpretar los generosos sentimientos del Ayuntamiento, presentamos una proposición, que fué adoptada, pidiendo á nuestra Corporación popular que las dichas 36,000 pesetas destinadas al fomento del arte no se distraigan de su fin, como así sucedería si se emplearan en levantar un monumento en una plaza pública ó en uno de los Ce-

menterios destinado á honrar eternamente á las infelices é inocentes víctimas de nuestros desalmados anarquistas.»

De manera que 'l Sr. Sanpere com á periodista retxassa lo que 'l Sr. Sanpere proposa com á indiví- duo de la Comissió organitzadora.

¡Es una fatalitat escriure tot lo contrari de lo que 's vol dir!....

Nosaltres coneixém á un orador polítich qu' en un *meeting* celebrat á Barcelona, demanant l' abolicíó de la esclavitut, al final de un discurs, en lloch de dir «¡Abajo la esclavitut!», vá cridar á plé pulmó: «¡Abajo la abolicíón de la esclavitut!

Si 'l Sr. Sanpere y Miquel coneix á aquest orador, dónguili expressións de part nostra.

L' aygua de Dos-rius ja fa algún temps que arri- ba á Barcelona bruta, térbola, de color fangós.

¿Qué fan en vista d' aixó 'ls encarregats de la Hi- giene de la Ciutat?

Res enterament.

A no ser que creguín que una aygua de tals con- dicións lluny de ser danyina, es fortificant.

Perque, ben mirat, pot servir molt bé per enrajo- lar l' estómach dels barceloníns.

L' escena á Madrit.

Una senyora visita á una familia que 's troba á l' última miseria. La fan entrar á una cambra y en un recó, estirat sobre un jas de palla, hi veu á un home inmóvil ab totas las apariencias de cadáver.

La senyora 's con mou y entrega algunas monedas.

INDUSTRIALS CATALANS

MATÍAS MUNTADAS

Director del gran establiment *La España Industrial*.

LO CICLISME AL CAMP

Baixa 'l marje á la carrera,
com un llamp, corrent, volant....

Surt de l' habitació, baixa un tram d' escala, 's repensa, torna á pujarlo al objecte de augmentar la caritat donant tots los diners que porta al demunt... y ¡oh assombro!... 's troba ab que 'l mort havia ressucitat y ballava d' alegria per la limosna rebuda.

Lo periódich que dona la noticia assegura que la caritativa senyora vá caure malalta del susto.

Crech que no n' hi havia per tant. Y que mes aviat havia de posarse molt contenta al veure que tenia la virtut d' aixecar morts.

Llegeixo:

«Desde hace dos días hállase expuesto en el Senado el cuadro del Sr. Carbonell y Selva «La vuelta del soldado», premiado en una de las exposiciones de Bellas Artes celebradas en Madrid.»

Vels'hi aquí un' obra qu' en lloch estaria millor qu' en lo Museo municipal de Barcelona.

Carbonell y Selva ab tot y ser una de las figuras mes simpáticas del moviment artístich catalá, ni alcanzá may cap distinció en las exposicions de Barcelona, ni te cap obra en cap centre oficial.

No tot s' ha de fer pels que viuhem. Algún tribut s' ha de dedicar als difunts que á un gran mérit unían una gran modestia.

Diu que s' han suavizat molt las relaciones del senyor Maluquer jefe dels fusionistas dissidents, ab en Sagasta, desde que han celebrat una entrevista.

D. Práxedes es el sol:

mantega es en Maluquer....

Mantega que al sol s' acosta
s' estova y 's derriteix.

La corrida celebrada l' últim diumenje á Barcelona á cárrech de los *niños sevillanos*, resultá insulsa, dolenta, insoportable.

L' empresa de la plassa s' está lluhint.

Ja 's coneix que qui la té al seu cárrech es un paisá del senyor Peris Mencheta.

No dona mes que bunyols y xufas.

Hora es ja de que 'l públich aficionat li cantí la següent copla:

«Tantas veces me has burlado
que una más no puede ser....
Las paredes de la plaza
de lluny me las miraré.

Estich' conmogut.

Diuhem que la Lluisseta Campos, coneguda tiple de sarsuela del género xich, ha pres la santa resolució de fer-se monja.

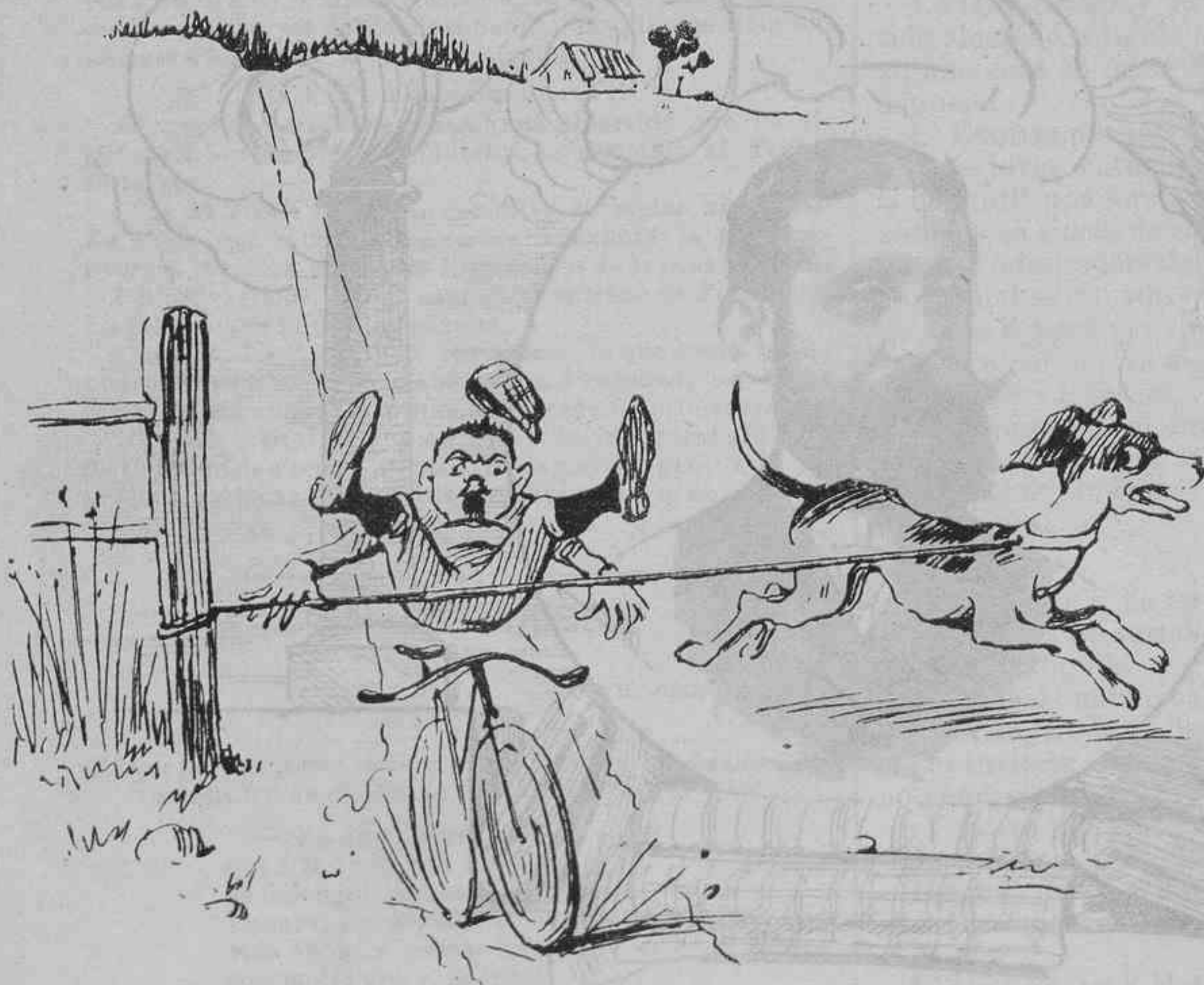
Ara no mes falta que alguna monja prengui la santa resolució de fer-se tiple de sarsuela del género xich.

Y estarem en paus ab Déu y ab el diable.

L'altre día *El Noticiero* publicava un petit article, encabessat ab lo títul de «La emperatriz Eugenia.»

¿Emperatriz encare?

¿Ignora per ventura *El Noticiero* que fá prop de 26 anys que ho deixá de ser?

S' alsa de cop la barrera
y tot se 'n va al botavant.

¿Y no está ben convensut de que no tornarà á se-
rho may mes?

Senyor Mencheta; cuidado!... Miri que 'ls impe-
rialistas francesos, encare que s' hi posin tots ple-
gats no son capassos de donarli ni una trista perre-
ta de ganancia.

L' altre dia al Fronton va rebotre una pilota sobre
la cara de un ex-regidor.

Sr. Roca y Fuster: apúntis aquest *tanto*.

A París ha sigut assessinada una baronesa, vella
estrambótica y avara.

Los autors del crim son tres xitxaretlos, fills de
bonas familias, pero depravats, entre 'ls quals s' hi
conta un batxiller en lletras.

Es fama que al ser interrogats, ab petitas variants
tots tres varen donar la mateixa resposta:

—«Aquesta bona senyora tenia una edat tan avan-
sada y segons totas las probabilitats li quedava tan
poch temps de viure, que al tréurela del mon, poch
perjudici hem pogut causarli.»

¡Vaya una barra!

Ab una mica mes haurían sigut capassos de de-
manar un premi per la seva hassanya.

Un eco de la patriarcal Suissa:

L' excés de la beguda es penat en aquell país ab
l' interdicció imposada al culpable d' entrar á las
tabernas, durant un periodo de temps que pot arri-
bar á ser fins de tres anys.

Al efecte se coloca una llista ab lo nom de tots
los que están subjectes á aquesta pena, á la porta
de totas las casas de beguda. Y si algun d' ells in-
tenta penetrar en l' establiment, l' amo, en lloch de
servirlo, l' envía á pendre la fresca.

Sembla mentida que basti una mida tan senzilla,
pera refrenar los excessos dels borrarxos. Pero á
Suissa tenen de bo que cada ciudadá es un agent de
vigilancia al servey del govern y de las lleys.

Allí hauríam de anar á apendre durant una tem-
porada tots los espanyols, governants y governats.

Un xicotet, que 's troba al jardí de casa seva, ai-
xís que veu á la seva mamá 's posa á llansar uns xis-
cles esgarrifosos.

La mamá sorpresa, li diu:

—¿Que tens fill meu? ¿Per qué cridas d' aquest
modo?

Resposta del xaval:

—Fá mes de un quart que hi caygut y m' hi fet
un trench al cap.

—¿Y fins ara no has plorat?

—Com que no hi havia ningú, ningú m' hauría
sentit.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Des-gra-cí-a-da.
- 2.ª Id. 2.ª.—Car-do-na.
- 3.ª MUDANSA.—Sal—Sol.
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—Por salvar á mi teniente.
- 5.ª AUCELLET NUMÉRICH.—Alcover.
- 6.ª GEROGLÍFICH.—Apunta y espera.

UN DE LA COLLA

—Sembla que l' Ajuntament
s' enmagreix y va de baixa.
No hi fá ré; 'l dia que 's mori,
jo 'm cuidaré de la caixa.

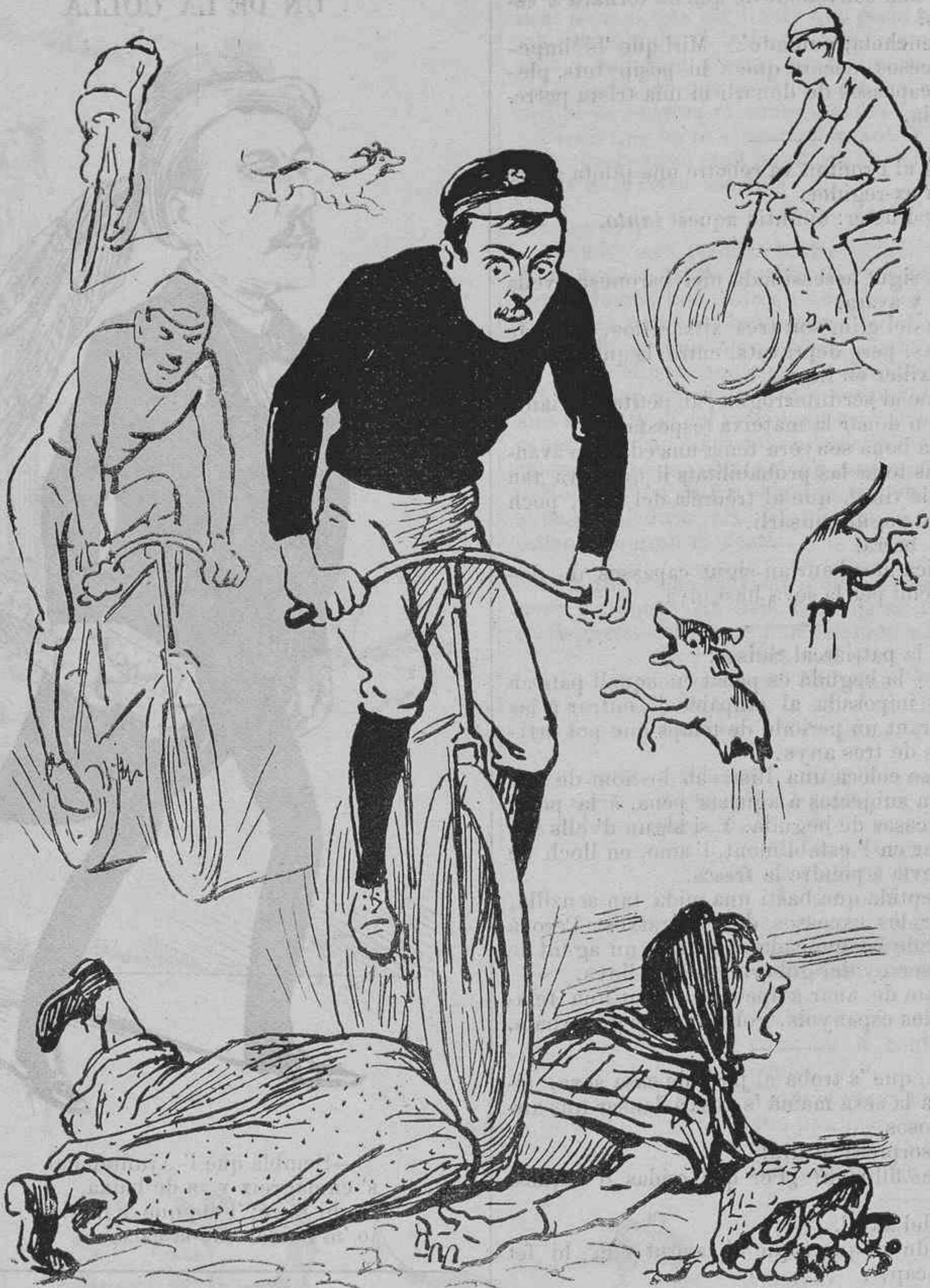

XARADA
ANUNCI

¡Atenció!
Al carrer de Total núm. 1000 se tres-dos á preus baratis-
sims sombreros de palla d' última novetat.
Devém además hu saber al públich qu' en la mateixa
casa trobarán barrets de copa de alas planas, etc., etc.
Ja ho saben: ¡¡¡¡Carrer de Total núm. 1000!!!!

JUMERA.

CICLICIDIS

No hi ha rés com el ciclisme tan gran y maravellós.

¡Miréu de quina manera d' una dona 'n pot fer dos!

ANAGRAMA

Va preguntar la Mercé á la Tot de ca 'l Ambrós que per cert vesteix molt bé: —¿La cotilla no 't fá ré, anant tan total de cós?

J. COSTA Y POMÉ

TELEGRAMA

PLETS Y BONA MUSSA TINDRÁ D. CONRAT ROURE R. M. AMAT.

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas lo títul de una sarsuela catalana.

GENERÓS (a) Gegant Vilafranquí.

FUGA DE CONSONANTS

. u

Sustituhint los punts per consonants formis lo títul de pessa catalana.

J. CASULLERAS

GEROGLIFICH

X
T I A
T
III
T I A

PEPET PANXETA.

Antoni Lopez, editor. Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor. Asalto 63. — Barcelona

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

Presbiterías

album de 24 láminas al cromo
por WERTHER

Precio: Ptas. 1'50

Precio: Ptas. 1'50

BLANCHS Y NEGRES

Ó LA
QÜESTIÓ DE CUBA

PER C. GUMÁ

ab dibuixos de M. MOLINÉ

Preu: 2 ralets.

NOVEDAD

TRES MUJERES

POR

JACINTO OCTAVIO PICÓN

Un tomo Ptas. 2'50,

DOÑA PERFECTA

DRAMA EN CUATRO ACTOS Y EN PROSA, ARREGLO DE LA NOVELA DEL MISMO TÍTULO

POR

B. PÉREZ GALDÓS

Precio 2 pesetas.

FREDERICH SOLER (Serafi Pitarra)

DOTZENA DE FRARE

Colecció de qüentos

Ilustrada per M. MOLINÉ

Preu 2 pessetas.

J. ANSELMO CLAVÉ

FLORES DE ESTÍO

POESÍAS

Un tomo 8.º encuadernado Ptas. 4,

CUENTOS DE COLORES

Prosa y verso de los más renombrados autores. Ptas. 3'50.

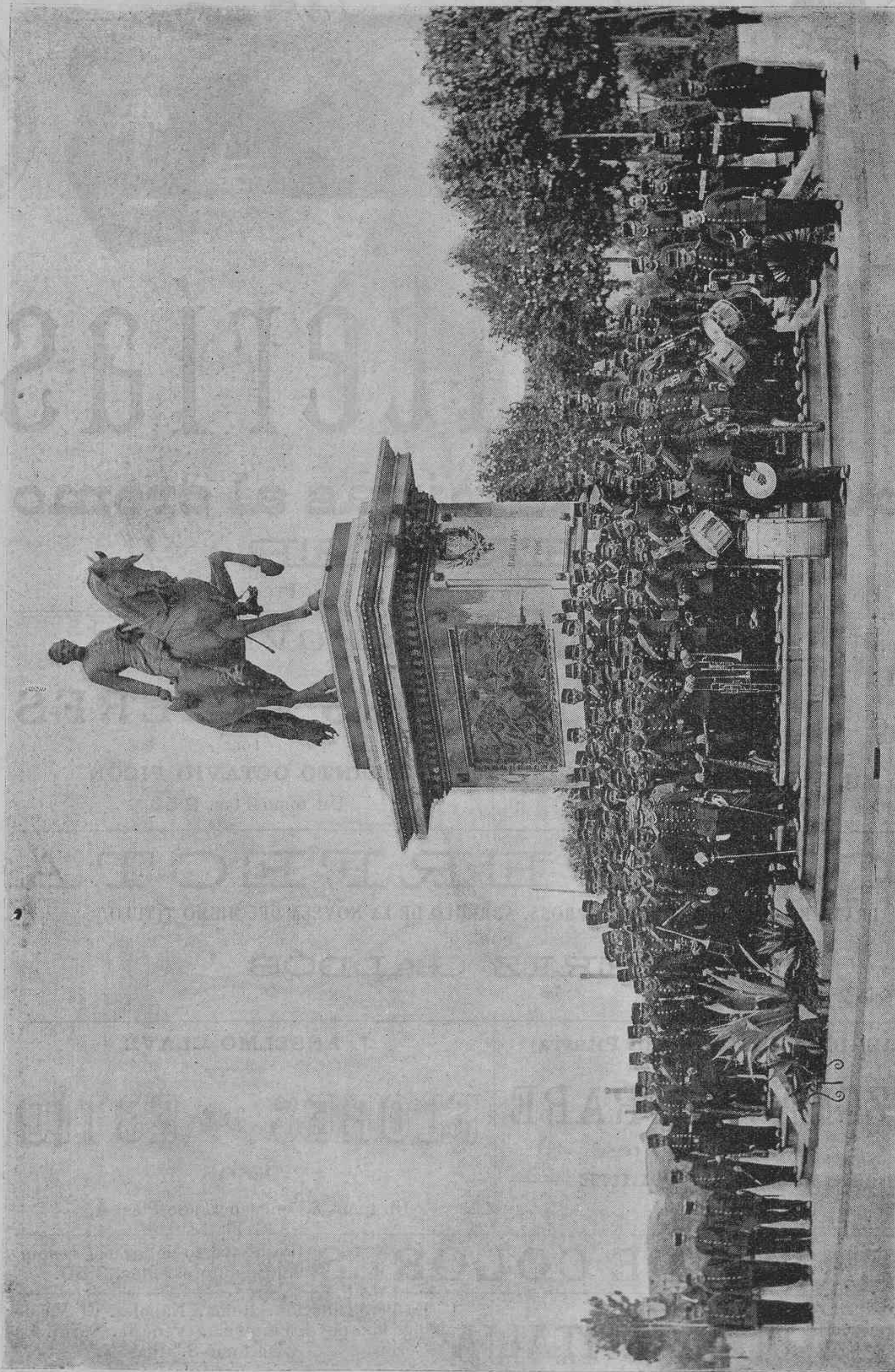
Federico Urrecha.

VEINTE DIAS EN ITALIA

La Peregrinación. Roma. Nápoles. El Vesubio. Pompeya. Florencia, Venecia. Turin. La Cornisa. Un tomo 8.º Ptas. 3.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebairas.

¡VISCA LA FRANSA!

Banda del segon regiment d'enginyers francesos de guarnició á Montpeller.
(Inst. EUS, col·laborador artístich de LA ESQUELLA)